

Nieuwsbrief

Uitgave: Vereniging Konstantin Paustovskij

Redactioneel bij Nieuwsbrief # 8

Onze Paustovskij wordt in de Russische literatuurgeschiedenis van E. Waegemans (1999) de belangrijkste "memoïresschrijver" van de sovjetliteratuur genoemd. Waegemans spreekt over de erkenning die Paustovskij in de jaren dertig verwierf met zijn avonturenroman "Kara-Bugaz" die handelt over de socialistische opbouw van Rusland. Verder maakt Waegemans gewag over diens vlucht (?) in natuurbeschrijvingen en portretten van bijvoorbeeld Levitan en dat Paustovskij na de wereldoorlog begon aan zijn hoofdwerk: "Verhaal over mijn leven". Allemaal weten wij uit onze (lees) ervaring dat de grote waarde van dit autobiografische werk ligt in zijn frisse kijk op dingen en mensen. Ook de pijnlijke geschiedenis van het verzet van de Sovjetautoriteiten tegen het toekennen van de Nobelprijs voor de literatuur aan Paustovskij in 1965, iets dat pas in 1993 aan het licht is gekomen, kennen wij waarschijnlijk allemaal en vertelt iets over het belang van Paustovskij voor de Russische literatuur.

Des te vreemder is dat Paustovskij helemaal niet genoemd wordt in de onlangs verschenen geschiedenis van Russische literatuur van Willem Weststeijn. Of is zoiets zuiver willekeurig?

Onlangs zag ik in het Groninger Museum een tentoonstelling van drie grote 19^e eeuwse landschapsschilders uit Rusland; Sjiskin, Levitan en Koeïndzji.

Kijkend naar de magnifieke schilderijen van Levitan kun je de beschrijvingen van Paustovskij bijna proeven en ruiken en letterlijk vóór je zien. Toen ik het schilderij "Eeuwige Rust" van Levitan zag, werd mij duidelijk hoe ontzettend veel kleuren een druilerige dag in Rusland kan hebben. En toen ik voor het schilderij "Het berkenbos" van Koeïndzji stond, waande ik mij terug in de door de dorpsbewoners van Gorodisjtsje met berkenstammetjes voor ons opgezette tent, waar we 's nachts door de gaten in het tentdoek naar de sterren lagen te kijken tijdens onze reis door het land van Paustovskij.

Helaas, helaas, we kunnen niet altijd op reis met onze vereniging Konstantin Paustovskij. Maar we kunnen toch wel op de een of andere wijze onze vereniging levend en levendig houden? Draag uw steentje bij en stuur uw antwoorden op de vragen in deze nieuwsbrief naar het secretariaat.

Want: "Niemand zag hun vochtig en glanzend berkenloof of hoorde hun raadselachtig geruis. De bossen waren verlaten en woest....."

Niemand? Dat kan toch niet!

Niemand?

Else van Lammeren - april 2004

Inhoud # 8

- P-Column Margaret Beers
- Nieuwsbulletin, museum K. G. Paustovskij
- Bestuursberichten, enquête over de toekomst van de vereniging
- Gevonden verhaal "Marlène Dietrich en Paustovskij"
- Alexander Wat "Mijn twintigste Eeuw"

P-COLUMN

Door deze column(s) loopt een rode draad van weemoed, bewondering, kritiek, liefde en overgave...

Busrit

Zoals iedere dag rij ik 's ochtends naar m'n werk en 's middags weer naar huis. In het voorjaar en de zomer op de fiets, in het najaar en winter met de bus. Onderweg kijk ik naar de seizoenen die elkaar afwisselen.

Telkens weer dezelfde rij bomen de ene keer met en de andere keer zonder blad. Altijd weer in ander licht. Als ik m'n ogen sluit vliegen er in alle kleuren van de regenboog geometrische figuren van licht en schaduw over m'n netvlies. Als intermezzo op mijn reis heb ik altijd leeswerk bij de hand als voorbereiding op de lessen in de avond. Vandaag de Grieken en Romeinen..

...de roestige, ijzerige, barse kleur van de oude streken heeft mij altijd aangetrokken... de oudheid is daar in een veelheid van kleuren en nuances gehuld, waarin het vermiljoen van de rotsen in het olijfgroen gebladerte overloopt en het donker goud van de zonsondergang in de lila luchten van de Ionische avond...

Ik kan me moeilijk concentreren in een bus vol scholieren die het hebben over pleonasme, alliteratie en metaforen.

*...die strook sparren, ziet u die bronzen glans op hun naalden..dat komt door de gouden muur van het bos die zijn licht over de sparren uitstort...
...vanuit een onweerswolk boorde zich een zonnestraal die scheen op een groepje berken die de een na de ander opvlamden als gouden fakkels maar meteen weer doofden...*

Schuin tegenover me zit een vrouw. Ze leest en slaat gestaag de bladzijden om. Een mooi handzaam boek in de handen van een vrouw die gekleed is alsof ze op reis gaat en niet naar haar werk. Donkere zwarte rattenkop, fijngesneden auberginekleurige laarsjes. Dezelfde laarsjes die ik zelf onlangs te klein heb gekocht. Ze werk dus hier in de stad?

...op een dag ging ik per trein van Moskou naar Leningrad. Bij mij in de coupé zat een kleine man met levendige spleetogen. Zijn pak hing als een zak om hem heen. Hij had een grote kist met olieverf en rollen geprepareerd linnen bij zich. Het viel niet moeilijk te raden dat hij schilder was. We raakten in gesprek.

De volgende dinsdag zit ik naast haar. We rijden achteruit. De bomen bewegen van me af en mijn blik dwaalt mee. In haar handen opgeslagen een nieuw boek, met mooie stevige crèmekleurige bladzijden. Ik lees uit mijn ooghoek: " *Verre jaren.* "

's Avonds met de eerst volgende bus na sluitingstijd gaat ook zij terug. We raken in gesprek, ze werkt in een boekwinkel.

"De Zwarte Zee" koop ik bij haar!

Margaret Beers.

Cursieve citaten P uit: " De tijd van de grote verwachtingen" blz. 167 en " De gouden roos" blz. 272

NIEUWSBULLETIN

DE ZWARTE ZEE

“De zwarte Zee” van Paustovskij, vertaald door Wim Hartog en uitgegeven door de Arbeiderspers, verschijnt (onder klein voorbehoud) op 25 mei 2004. Het ISBN nummer is 90 295 363 22 en het boek kost in de boekhandel EURO 17,00

BIBLIOGRAFIE PAUSTOVSKIJ-VERTALINGEN

In de Nieuwsbrief #6 hebben wij een bibliografie van de Nederlandse vertalingen van Paustovskij afgedrukt. Hoewel we van verschillende leden te horen kregen dat deze lijst verre van compleet was hebben we tot nu toe nog geen aanvullingen en/of correcties ontvangen. Wij zijn als redactie echter wel afhankelijk van uw inbreng dus duik in uw boekenkast en stuur ons een lijst van alle vertalingen die u in bezit heeft.

Ik heb intussen bij het Paustovskij museum in Odessa geïnformeerd naar de bibliografie van Paustovskij in het Russisch. Op deze manier hopen we alle verhalen en romans die Paustovskij tijdens zijn leven heeft geschreven boven water te krijgen en kunnen we ook meteen zien welke werken nog niet in het Nederlands zijn vertaald.

Lijsten graag opsturen of mailen naar de redactie kees.tortuca@home.nl of naar redactie Paustovskij, Diepenstraat 52, 5025 MS Tilburg.

UITGAVE FOTOBOEKJE

Op de vorige bijeenkomst in Mechelen is het prachtig verzorgde boekje met authentieke fotoansichtkaarten over Paustovskij gepresenteerd. Het betreft een facsimile uitgave van het mapje met ansichtkaarten over Paustovskij dat door de directrice het Paustovskij-museum in Goroditsje aan de vereniging is geschonken tijdens een bezoek aan Oekraïne.

Het kftje van dit mapje kaarten met begeleidende tekst, alle foto's en de originele Russische achterkant met opschrift staan afgedrukt in het boekje, voorzien van een Nederlandse vertaling door Arie van der Ent.

Het boekje is uitgegeven door uitgeverij Poliphili uit Antwerpen (Ria Verbergt en Werner de Bondt) en kost in de winkel EURO 14,90. Leden van de vereniging kunnen het boekje bij het secretariaat bestellen voor EURO 10,00.

Bestellen bij kees.tortuca@home.nl of info@atelierdebondt.be of bij Redactie Paustovskij, Diepenstraat 52, 5025 MS Tilburg of door het overmaken van X keer EURO 10,00 + EURO 2,50 verzendkosten op rekening 356530388 ten name van de Vereniging Konstantin Paustovskij, te Staphorst onder vermelding van “ X exemplaren Fotoboekje Paustovskij”

FILM KARA BOGAZ

De film Kara Bogaz, die op de bijeenkomst in de Balie in Amsterdam werd vertoond is voorzien van Nederlandse ondertiteling. Arie van der Ent vertaalde alle teksten.

Uitgeverij Poliphili (Werner de Bondt en Ria Verbergt) hebben een gemonteerde versie vervaardigen en het geluid is beter gesynchroniseerd met de film.

Het scenario voor Kara Bogaz werd destijds door Paustovskij zelf geschreven en is in de dertiger jaren verfilmd. De film is door een speling van het lot nooit in roulatie gebracht.

Het is evenwel een prachtig voorbeeld van de sovjetfilmindustrie uit die tijd. Vol arbeidersheroïek en geloof in een betere toekomst. Een prachtig document.

De film Kara Bogaz is nu te koop op video (EURO 16,00) en op DVD (EURO 32,00). Bestellen bij kees.tortuca@home.nl of info@atelierdebondt.be of bij Redactie Paustovskij, Diepenstraat 52, 5025 MS Tilburg of door het overmaken van het verschuldigde bedrag + EURO 2,50 verzendkosten op rekening 356530388 ten name van de Vereniging Konstantin Paustovskij, te Staphorst onder vermelding van "Kara Bogaz", video en/of DVD en het aantal exemplaren.

VOOR U GESPOT:

Verhaal "Kostbaar stof" uit de bundel "De gouden Roos – literaire herinneringen van Konstantin Paustovskij"

Uitgegeven in 1995 door uitgeverij "In de Roozetak", Johan Souverein, Rijksstraatweg 128 A, 6573 ZH Beek-Ubbergen. Prachtige bibliofiele uitgave met een illustratie in 4 kleurendruk naar een aquarel van Kurt Löb en een fraaie kaft.

Uitgave onder nummer 1627 in een oplagen van 100 stuks, 6 exemplaren in leer gebonden (ntk) 44 exemplaren gebrocheerd (uitverkocht) en 50 exemplaren gebonden in halflinnen. Bestellingen bij inderoozetak@planet.nl of tel: 024-6842266.

Verhaal "Zwarte Netten" uit 1993 vertaald door Jan P. Hinrichs.

Uitgegeven door stichting Kunstuitleen Zeeland in de slibreeks nr 65, ISBN 906 354 06 98, Te bestellen bij stichting Kunstuitleen Zeeland, Kuiperspoort 22, 4331 GS Middelburg. Tel: 01180-11443

MUSEUM K. G. PAUSTOVSKIJ, ODESSA

Naar aanleiding van het verschijnen van het fotoboekje met Ansichtkaarten is er recentelijk contact gezocht met het museum K. G. Paustovskij in Odessa. In eerste instantie zijn er drie exemplaren van het fotoboekje naar het museum gestuurd met een introductie over de vereniging Konstantin Paustovskij België-Nederland een korte uitleg over het boekje. Zoals u waarschijnlijk allen weet was het kaartenmapje waaruit het boekje is samengesteld een geschenk van de directrice mrs. Valentina van het Paustovskij-museum in Goroditsje, aan de reizigers van de rondreis van de vereniging door de Oekraïne. Zij gaf daarmee het laatste exemplaar van dit kaartenmapje uit haar museum aan een van onze leden.

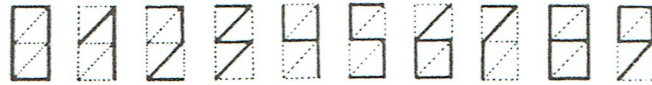
Als reactie ontvingen we een alleraardigste brief van dhr. Viktor Glushakov, association chairman of "Paustovsky's world" zoals het museum in Odessa intussen is gaan heten. Hij stuurt ons een aantal foto's van onze zusterorganisatie in Odessa en een exemplaar van de originele Paustovskij enveloppe waarvan op de achterkant van de Ansichtkaarten steeds sprake is ("alleen in enveloppe versturen!"). Ook stelt dhr. Viktor Glushakov voor om een formele overeenkomst tot samenwerking op te stellen waarmee het contact en de samenwerking tussen beide partijen vastgelegd zou kunnen worden. Hij stuurt daarvoor en ontwerpovereenkomst mee. Ik stel voor op de volgende bijeenkomst van onze vereniging naar deze overeenkomst te kijken en een poging te wagen om een definitieve overeenkomst op te stellen en naar mijnheer Glushakov te versturen. 's Lands wijs 's lands eer zullen we maar zeggen.

Tevens vraagt hij in de brief om nog een aantal exemplaren van het boekje naar Odessa te sturen zodat hij deze naar Paustovskij-verenigingen in andere steden in Oekraïne en in Moskou kan versturen. Intussen is er in overleg met het bestuur een pakketje van 10 exemplaren naar Odessa verstuurd vergezeld van een briefje. Wellicht komt er zo ook een exemplaar bij Mrs. Valentina in Goroditsje waarvan we zelf geen adresgegevens hebben.

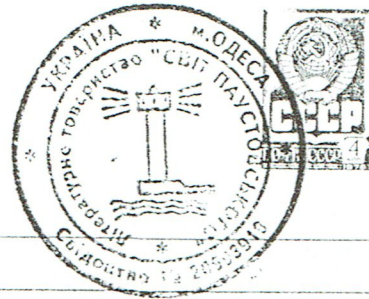
Het zou naar onze mening ook aardig zijn als we wat foto's die gemaakt zijn van de ontmoeting in Odessa of in Goroditsje zouden kunnen opsturen. Wij verzoeken dan ook diegenen die foto's hebben van deze gebeurtenis extra afdrukken te laten maken en naar de redactie te sturen.

Внимание!
Образец написания цифр индекса:

Русский советский писатель
К. Г. ПАУСТОВСКИЙ
 1892—1968

Куда _____

Кому _____

*Индекс предприятия связи
 и адрес отправителя*

Индекс предприятия связи места назначения

EEN NIEUWE LENTE, EEN NIEUWE REIS

Was het maar zo eenvoudig. Na enkele oriënterende gesprekken o.a met een paar reisorganisaties moet het reiscomité vaststellen dat een reis richting het zuidoosten van de Zwarte Zee op dit moment niet haalbaar is gezien de toestanden daar.

Er wordt nu gemikt op een reis in de buurt Moskou, naar plaatsen waar P. zijn voetsporen heeft liggen. De voorbereidingen zijn in gang gezet.

In de vroege zomer of eind augustus c.q. begin september van 2005 zou het dan kunnen lukken. Wie in beginsel interesse heeft kan dat nu al laten weten aan het secretariaat, want er moeten toch zo'n 15 deelnemers zijn, willen de kosten niet te hoog oplopen. Zo gauw er wat meer informatie is laten we dat weten.

GRIEKS GOUD

In een Griekse krant stond een aankondiging van een tentoonstelling die voor een aantal Paustovskij leden interessant lijkt. De titel van de tentoonstelling is: "Grieks Goud, de Grieken in Rusland."

Het gaat over de nederzettingen rond de Zwarte Zee. Meer hierover op www.hermitage.nl
Ik denk dat het voor de mensen die met de Krimreis mee zijn geweest interessant zal zijn.

BESTUURSBERICHTEN

BAND KARA BOGAZ

De film band Kara Bogaz wordt door Hein Leffring in archief gehouden. Wilt u deze band laten vertonen, dan is dit mogelijk. U moet hiervoor wel een schriftelijke aanvraag vooraf indienen en een vergoeding van EURO 50,00 betalen, te voldoen aan de vereniging. Organisatie, zaalhuur en kaartverkoop dient u zelf te organiseren. U moet er rekening mee houden dat deze film alleen in een filmhuis en met behulp van een operator afgespeeld kan worden. Het betreft een niet ondertitelde film. U zult zelf voor uitleg moeten zorgen en ervoor moeten zorgdragen dat de filmkopie onbeschadigd terugkomt bij de vereniging. Wellicht is het een goed idee de waarde van de film voor de voorstelling te verzekeren.

CONTRIBUTIE

Er is nog steeds achterstand met de betaling van de contributie. De contributie is EURO 16,00 per jaar. Wij willen u vragen om eens goed te controleren of u al heeft betaald voor 2004 (of zelfs voor 2003) en zo niet dit per omgaande te doen. Wenst u niet langer lid te blijven van de vereniging moet u dit duidelijk kenbaar maken aan het secretariaat, alleen niet betalen is dus niet voldoende!

Contributie overmaken op rekening 356530388 ten name van de Vereniging Konstantin Paustovskij, te Staphorst onder vermelding van het jaar waarvoor u betaalt. Belgische leden kunnen hun contributie voldoen via Ria Verbergt.

Natuurlijk was het allemaal gemakkelijker als we met acceptgiro's konden werken maar dit is nogal duur en we besteden het geld liever aan leuke dingen.

NIEUWE LEDEN, NIEUWE ADRESSEN

De vereniging Konstantin Paustovskij bestaat intussen ruim vijf jaar en we zijn gegroeid naar zo'n 60 leden. Dit betekent dat er in de afgelopen 9 maanden weer een aantal nieuwe leden zijn bijgekomen en dat stemt tot tevredenheid. Wij hopen deze leden aan de vereniging te kunnen voorstellen op de volgende bijeenkomst.

Ook wil het secretariaat erop wijzen dat het heel belangrijk is dat wijzigingen adresgegevens van de leden tijdig worden doorgegeven, anders blijft u in de toekomst verstoken van de nieuwsbrief en aankondigingen van activiteiten.

Secretariaat Paustovskij Vereniging,
P/A Mevrouw Gemmie Borggreven,
Hertog Hendriksingel 38
5216 BB DEN BOSCH

ENQUETE OVER DE DOELSTELLINGEN VAN DE VKP

De vereniging Konstantin Paustovskij bestaat 5 jaar, een goed moment om ons af te vragen hoe we verder zullen gaan met onze activiteiten.

Wij zullen het op prijsstellen, wanneer u zich over de volgende vragen wilt buigen en uw antwoorden toe wil sturen aan het secretariaat op het bovenstaand adres.

Op welk vlak ligt uw interesse betreffende Paustovskij:

1. Onderlinge contacten:

- a. heeft u bezwaar tegen het doorgeven van uw adres, e-mail of telefoonnummer? ja/nee
- b. heeft u interesse in voorleesavonden in kleine groepjes? ja/nee

2. Bent u geïnteresseerd in:

- lezingen over Russische literatuur
 - lezingen over Paustovskij
 - Rusland in het jaar 2004
 - waar u bent wat betreft Paustovskij
 - meewerken aan het vormgeven hiervan
- meerdere antwoorden mogelijk, meerdere motiveringen mogelijk

3. Plattegrond van de reizen van Paustovskij

Paustovskij heeft in zijn leven heel veel gereisd . Wilt u meewerken aan een kaart met daarop aangegeven de reizen van Paustovskij ? ja/nee

4. Website

- a. Vindt u dat de vereniging een website moet ontwikkelen ja/nee
- b. Wilt u daar aan mee werken, technisch en/of inhoudelijk ja/nee

5. Heeft u wellicht andere ideeën voor nieuwe activiteiten?

6. Nieuwsbrief

- a. Bent u tevreden over de huidige opzet van de Nieuwsbrief ? ja/nee
- b. Zou u zelf kopij willen aandragen of mee willen schrijven ? ja/nee

7. Wat vindt u van het verenigingsgevoel, belangrijk of onbelangrijk, en heeft u ideeën hoe we dit kunnen uitbouwen?

8. Heeft u een sprankelend ideeën over het lustrumfeest ? Thema / catering / lokatie ?

Gaarne uw antwoorden liefst met uitzonderlijke kwinkslagen, en sprankelende motivatie retourneren naar bovenstaand adres. Kort zijn mag ook. In de komende Nieuwsbrief zullen we verslag doen van de resultaten. Onze hartelijke dank en met vriendelijk groet.

Het bestuur, Margaret Beers, Gemmy Borggreven, Anna Bakker

GEVONDEN VERHAAL

Morgen brengt Marlène Dietrich een bezoek aan de streek rond Moskou

Marlène Dietrich was een internationale filmster, en een aantal feiten uit haar leven is verbonden met ons vaderland. Toen ze al op leeftijd was, kwam ze voor een gastrol als zangeres naar Moskou en ze viel op haar knieën voor schrijver Konstantin Georgievich Paustovski. Zijn roman "Kara-Boegaz" was haar lievelingsboek.

Iets eerder beleefde Marlène één van haar laatste stormachtige romances met Yul Brynner. Yul (Yulik in het Russisch) is geboren in Charbin en werd een Hollywood-ster, sprak zijn eigen moedertaal met een accent, maar hij had Russisch bloed. Hij was één van de weinigen die niet zwichtte voor haar koppigheid, waardoor ze nog meer van hem ging houden. Vroeger, toen Marlène nog jonger was, beeldde ze ons Russen wel eens uit in haar films. In "Ridder zonder harnas" van de Franse classicus Jacques Feyder speelde ze een Russische gravin op haar Siberisch landgoed in het jaar 1917, op de vlucht voor de Bolsjewieken met de buitenlander op wie ze verliefd was.

In "The Red Empress" van Josef von Sternberg was ze Katharina De Grote. Dit was één van die films die haar over de hele wereld beroemd maakte. Het Russische leven wordt er misschien wat ongerijmd en grappig in uitgebeeld, maar het is wel hele mooie film geworden.

De precieze geboortedatum van Dietrich is tot op heden niet bekend. Ter ere van haar honderdste verjaardag vindt op het festival "Belye Stolby-2001" net buiten de hoofdstad, de huldiging "Marlène à la Russe" plaats. De Duitse film uit 1929 "Die Frau nach der man sich sehnt" wordt vertoond. Marlène, toen nog een volkomen onbekende, volslanke brunette, speelt de rol van een vrouw met de Slavische naam Stasia.

Het filmfestival wordt nu al voor de vijfde keer georganiseerd door het Staatsfilmfonds van Rusland. Het Staatsfilmfonds heeft heel veel in petto, maar daar hebben wij vaak geen weet van. Soms zenden ze 's ochtends op het kanaal "Kultura" een oude film uit, soms is er ook 's nachts iets uit de oude doos te zien, maar dan op kanaal RenTV. Ondertussen worden over de hele wereld oude films vertoond, die hoge kijkcijfers halen. De fans van Marlène, Clarke Gable of Nils Aster zijn heden ten dage dan ook niet te tellen. Dergelijke films brengen tenslotte intelligente mensen voort.

Dit jaar zal na "Belye Stolby" ook het aantal fans van De Sica, Godard en zelfs Olga Leonardovna Knipper-Tsjechova nog toenemen. De eerste dag opende het festival met een unieke première. Voor het eerst in zeventig jaar werd "Gevangenen van de zee" getoond, een film die verloren gewaand was.

Deze film van Michail Verner uit 1928 over sovjetmariniers op een onderzeeër (waarin de weduwe van A.P. Tsjechov in haar enige rol ooit te zien is) is echt een commercieel pareltje. Ooit werd deze film met plezier gehoord en bekeken en heeft hij veel lof gekregen. Het was toen een normaal verschijnsel dat onze films werden aangekocht tot zelfs ver buiten Rusland. Zo is ook de genoemde kopie teruggevonden in Tsjecho-Slowakije. Dankzij bedrijvige handen kunnen we de spionnen van het Staatsfilmfonds laten zien en duidelijk maken hoe de commerciële film hier is ontstaan.

Op het festival zijn er nog andere recente ontdekkingen te zien, bijvoorbeeld "De madonna van de slaapwagens" uit 1927 of "Kiriki, Japanse acrobaten" uit 1907.

Nieuwe ontdekkingen kunnen soms uit een erg onverwachte hoek komen. Wie weet, misschien vindt het Staatsfilmfonds ooit wel eens een kroniek over de komst van Napoleon naar Moskou. Er bestond nog wel geen filmindustrie in 1812, maar de geschiedenis kent vele geheimen.

Hoe dan ook, nog voor u via de Paveletski weg naar de Belye Stolby komt, raad ik u aan om deze week eens een bezoekje te brengen aan de bioscoop "Illusion" op de Kotelnicheskaya kade. Het festivalprogramma is er open voor alle belangstellenden.

Jekaterina Tarchanova

ALEKSANDER WAT, MIJN TWINTIGSTE EEUW

"Mijn twintigste Eeuw" is een verkorte uitgave van de gesproken, oorspronkelijk op de band vastgelegde memoires van de Poolse dichter Aleksander Wat, die in twee delen, ruim zevenhonderd bladzijden, in 1977 in Londen verschenen onder de titel "Moj Wiek" (mijn eeuw). Dit boek heeft een lange en bijzondere ontstaansgeschiedenis, die Milosz, aan wie Wat zijn leven in 1965 en 1966 vertelde, in zijn nawoord uitvoerig uiteenzet. De in het Nederlands verschenen vertaling van Gerard Rasch (2001, Meulenhoff) is een verkorte uitgave hiervan.

Aleksander Wat, op 1 mei 1900 in Warschau geboren, verbleef zeven jaar, van 1939 tot 1946, in de Sovjet-Unie, in gevangenschap en in ballingschap. Tijdens deze periode, maar ook nog in de jaren zestig had hij, zoals uit dit boek blijkt regelmatig contact met Russische schrijvers en dichters, en rekende hij Paustovskij tot zijn vrienden. Zijn memoires maken op een tiental bladzijden gewag van Paustovskij; merkwaardig genoeg is het omgekeerde niet het geval: nergens in de boeken van Paustovskij tref je "Wat" (of zijn werkelijke naam "Chwat") aan.

Wel ene "Victor Chwat", maar deze persoon van Paustovskij lijkt in de verste verte niet op de dichter Aleksander Wat.

Het laatste hoofdstuk van dit vaak adembenemende relaas is aan de tekst toegevoegd uit de memoires (1984) van Ola Watowa, echtgenote van de dichter, omdat Wat in 1967 overleed, lang voordat hij alles aan Milosz had kunnen vertellen.

Uit het voorwoord van Gerard Rasch:

De gesproken memoires bestrijken, zij het met enige digressies over die tijdgrens heen, de periode 1919-1943, dat wil zeggen: van Wats eerste optreden als futuristisch dichter via zijn "linkse" tijd als redacteur, afgesloten door een verblijf in twee Poolse gevangenissen, en zijn jaren als literair uitgever, zijn gevangenschap in Lwow, Kiev, Moskou en Saratov tot aan zijn verblijf in Alma-Ata, de hoofdstad van Kazachstan, waar hij zich uiteindelijk met vrouw en zoon herenigde en voor de Poolse legatie werkte. Daarna zou hij nog drie jaar in ballingschap in het dorp Ili verblijven, niet ver van de Chinese grens.

Verder passeren talloze anderen de revue: de onbekenden met wie Wat maanden doorbracht in zijn negen gevangenissen in de Sovjet-Unie, mensen die als hijzelf, door welke oorzaak ook, het slachtoffer werden van Stalin's terreur: arbeiders, boeren, intellectuelen, officieren, criminelen. Waarom neigden in de eerste helft van de vorige eeuw zovelen naar links, dikwijls in aanbidding van Sovjet-Rusland, lankmoedig ten aanzien van alle misdaden van het communisme tegen de mensheid? Wat gebeurt er met een mens wanneer hij maanden

achtereen met achtentwintig mensen in een cel van 11,5 vierkante meter verkeert? Wanneer hij, zoals Wat in de Loebjanka in Moskou, maanden in totale afzondering van de buitenwereld leeft, maar met de werken van Proust en Machiavelli? Hoe leefden Russen, Kazachen, joden en Polen tijdens de oorlog in Stalin's Rusland, ver van het front in bijv. Kazachstan? Hoe overleefde men in het enige communistische land ter wereld? Wat werd daar met de mens gedaan?

Wat zag zichzelf niet als maatgevend of representatief. Niettemin spreekt hij ook voor die talloze lotgenoten die, als ze al het geluk hadden te overleven, niet ook nog eens het talent en vermogen bezaten dit alles vast te houden, te verwerken en uit te spreken.

Voor ons maakt het feit dat Wat bevriend was met Paustovskij dit bijzondere boek natuurlijk extra interessant.

Aleksander Wat – Mijn twintigste eeuw (zoals verteld aan Czeslaw Milosz) citaten:

... Wat had niet het voornemen zich bezig te houden met de afgeleiden van het hoofdfenomeen; wat hem interesseerde waren het "hoe" en "waarom" van het systeem zoals dat in Rusland was ontstaan. Zijn eigen overdenkingen hierover werden ondersteund door talloze gesprekken met Russische schrijvers als Viktor Sjklovski, Zosjtsjenko en **zijn grote vriend Konstantin Paustovski**... (uit het nawoord van Milosz, blz 368).

... hoe Stalin de Georgische intelligentsia had uitgemoord, wat trouwens niet verhinderde dat ze na de dood van Stalin –**dat heeft Paustovskij me in Parijs verteld**– een hele trein reserveerden waaraan ze een groot spandoek hingen met de plaats vanwaar ze vertrokken en waarheen ze vertrokken: Georgie – USSR, om in het mausoleum hulde aan Stalin te brengen... (blz 264).

... en fantastische avonden. **Paustovskij en zijn ex-vrouw**. Schneider, auteur van proza dat ik heb gelezen, volkomen on-Russisch, helemaal niet Russisch. Schneiders mooie vrouw, **nu die van Paustovskij**, zo'n welige vrouw, vlezige charme, Rusland ten top...
... gesprekken à bâton rompus, heel geraffineerd geciviliseerd, op een heel hoog niveau, ze konden uitstekend vertellen. **Paustovski toen ! Nu in Parijs is het slechter, hij is oud geworden. Maar toen vertelde hij fantastisch. Ik zou zelfs zeggen dat zijn reisverhalen, folklore, verhalen over bepaalde milieus, criminele en andere, uit zijn mond veel levendiger waren dan op papier. Een uitstekend verteller, je kon er helemaal bij wegraken. Met een Russisch zoals nu natuurlijk niet meer in de Sovjet-Unie bestaat, met zijn volle charme, subtiliteit, melodie.....**

... De Paustovski's leefden zoals mensen in betere kringen die niet slecht verdienen op de hele wereld leven. Hij ging soms nog jagen. Zij een echt dametje. Hele rare dingen openbaarden zich in Rusland aan mij, namelijk dat het leven in sommige milieus, ook al hing het zwaard van Damocles boven hen en beefden ze elke nacht op het tijdstip van de melkboer, zo was als ten tijde van Tolstoj. Warm. De familie, welvaart, jagen, een kleine vriendenkring. (blz 300-301.)

... De Paustovski's hadden ook een zoon, die ze ergens wilden onderbrengen, hij moest ook het leger in(blz 309.)

... We beginnen ons klaar te maken, over een paar dagen moeten we vertrekken, we laten onze Russische vrienden achter, die ons zoveel vriendschap betonen. **Paustovskij's vrouw komt aanrennen met een grote pan – rijst, confiture en meer kostbare cadeau's...** (blz 310)

...Misschien kan ik hier inlassen wat Paustovski vertelde, in Parijs weer, maar wat ik al eerder had gehoord, in dezelfde woorden. Paustovski vertelde over de keer dat hij Stalin had gezien, de enige keer. Voor de oorlog had iemand hem een kaartje aangeboden voor het congres van de Komsomol in het Kremlin. Hij was nog nooit in het Kremlin geweest, hij had daar geen toegang. Hij was nog niet belangrijk genoeg als schrijver, werd niet vertroeteld. Uit nieuwsgierigheid nam hij het aan. Hij was een beetje bang, maar zei ja. Goed, een reusachtige zaal, zo tjokvol dat er werkelijk niemand meer bij kan. Gedurende twintig minuten scanderen die duizenden, misschien wel tienduizenden jonge mensen in de reusachtige zaal van het Kremlin, afgevaardigden uit heel Rusland, precies twintig minuten scanderen ze: "Stalin, Stalin, Stalin" ... De massa in delirium.

Goed, maar Stalingrad veranderde alles. Al dat andere loste op. Iedereen vereerde Stalin, iedereen, ook Paustovski...(blz 330)

...De Russen waren allemaal vertrokken met uitzondering van Michail Jakovlevitsj Schneider. Een tijd lang was zijn vrouw er nog, **nu de vrouw van Paustovski**. Ik bezocht hen af en toe. Het was heel tragisch. Hij hield zich heel mooi, hij wist dat het een kwestie van enkele maanden was. Hij stierf met enorm veel waardigheid, maar wilde niet sterven. Hij was boos dat hij moest sterven, was chagrijnig. Tatjana heeft hij het vast erg moeilijk gemaakt. Een groter contrast is nauwelijks denkbaar. Een stervende tbc-patient en dan die vrouw, ongewoon welig, een Russische schoonheid. Ze liet hem in de steek. Ik weet niet wat er tussen hen is voorgevallen..... (blz 333).

Aleksander Wat, geboren in 1900 in Warschau in een joods gezin, is de dichter van een klein, poëtisch oeuvre. Van hem verscheen ook een bloemlezing van zijn gedichten, *Met de huid geschreven*. Wat overleed in Parijs in 1967.

Frankfurter Allgemeine Zeitung: Wats herinneringen wegen op tegen hele bibliotheken vol secundaire literatuur. Zijn verhaal is een van de belangrijkste van deze eeuw.

Voor ons Paustovskij fans is het aardig dat je wat biografische gegevens van Paustovskij op je bordje krijgt, een klein kijkje op zijn (echte) leven.

Else van Lammeren, september 2003

colofon

Deze nieuwsbrief is
een uitgave van en voor
leden van de vereniging
Konstantin Paustovskij
De vereniging stelt zich o.m.
ten doel het werk van
Paustovskij breed onder de
aandacht te brengen.

Redactie-adres
Diepenstraat 52
5025 MS Tilburg
tel. 013-5451128
fax. 013-5351279
kees.tortuca@home.nl